

Asia: VN/33301/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset kommentit

Mahdollisuus suorittaa avoimen korkeakoulun opintoja työttömyyden aikana ilman riskiä työttömyysturvan katkeamisesta on kannatettava. Järjestely edistää Suomen tavoitetta nostaa koulutustasoa ja vahvistaa valmiuksia vastata työelämän muuttuviin tarpeisiin samalla, kun työnhakijoiden työllistymismahdollisuudet paranevat osaamisen vahvistuessa.

Suomen kesäyliopistot ry esittää, että työttömyysturvalain muutokseen kirjataan vapaan sivistystyön oppilaitosten sisällyttäminen sääntelyn piiriin. Työttömyysturvalakia tulisi muuttaa siten, että 25 vuotta täyttäneellä työnhakijalla on mahdollisuus opiskella rajoituksetta avoimia korkeakouluopintoja myös niitä järjestävissä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ilman riskiä työttömyysetuuden menettämisestä.

Perustelut

Esitykseen tulee sisällyttää myös vapaa sivistystyö, jonka kautta avoimen korkeakoulun opintoja suoritetaan jo nykyisin merkittävässä määrin. Vapaan sivistystyön oppilaitokset – mukaan lukien kesäyliopistot – toimivat keskeisinä avoimen korkeakoulun opetuksen järjestäjinä eri puolilla Suomea. Ne tarjoavat avoimia korkeakouluopintoja alueilla, joilla ei ole omia korkeakouluja ja sellaisille kohderyhmille, joille korkeakoulujen järjestämä opetus ei ole aina tosiasiallisesti saavutettavaa. Vapaan sivistystyön oppilaitokset edistävät avoimen korkeakouluopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja alueellista saavutettavuutta, minkä vuoksi niiden rooli avoimien korkeakouluopintojen tarjoajina on keskeinen.

Esityksen nykyinen rajausta johtaisi tilanteeseen, jossa samansisältöiset ja saman laajuiset avoimet korkeakouluopinnot olisivat työttömyysturvan näkökulmasta eri asemassa sen perusteella, missä oppilaitoksessa ne toteutetaan. Tätä ei voida pitää koulutuspoliittisesti eikä yhdenvertaisuuden näkökulmasta perusteltuna. Lisäksi on syytä todeta, että hallinnollisen taakan keventämisen tavoite toteutuisi yhtä lailla, jos sääntely koskisi avoimia korkeakouluopintoja riippumatta siitä, järjestetäänkö ne korkeakoulussa vai vapaan sivistystyön oppilaitoksessa. Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämä avoin korkeakouluopetus on rakenteeltaan selkeää, dokumentoitua ja korkeakoulujen kanssa sovittuihin opetussuunnitelmiin perustuvaa.

Suomen kesäyliopistot ry katsoo, että esitystä tulee täydentää siten, että se kattaa tasapuolisesti koko avoimen korkeakouluopetuksen kentän toiminnan.

Lain vapaasta sivistystyöstä (632/1998) 2 §:n mukaan kesäyliopistojen tehtävänä on avoimen korkeakouluopetuksen järjestäminen. Ne tekevät yhteistyötä kaikkien yliopistojen ja muutaman ammattikorkeakoulun kanssa, joten kesäyliopistot ovat merkittäviä korkeakoulujen yhteistyökumppaneita. Niiden kautta suoritettiin vuonna 2024 yli 60 000 opintopistettä avoimen korkeakouluopintoja ja osallistumiskertoja oli yli 26 000 (bruttoluku).

Kesäyliopistot toimivat ympärivuotisesti, ja niiden toimintaa on yli 60 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Tämä laaja alueellinen kattavuus tukee erityisesti niiden henkilöiden mahdollisuuksia osallistua koulutukseen, joilla ei muutoin olisi siihen yhdenvertaisia edellytyksiä.

2. Huomionne työttömyysturvalain muutoksista

-

3. Huomionne työvoimapaalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksista

-

4. Huomionne esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

-

Yksi esityksen vaikutusarvion keskeisistä epävarmuuksista liittyy hallituksen puoliväliriihessä 2025 tekemään linjaukseen, jossa tutkinnon suorittaminen avoimilla korkeakouluopinnoilla tullaan myöhemmin mahdollistamaan. Tällä hetkellä avoimen väylän kautta siirtyy vuosittain tutkinto-opiskelijaksi noin 6 000 opiskelijaa. Määrä on nykyisin melko vähäinen, mikä rajoittaa mahdollista riskiä opintoetuksien korvautumisesta työttömyysetuudella.

5. Miten arvioitte tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksia? Pidätekö todennäköisenä, että avointen korkeakouluopintojen kautta tutkinnon suorittavien osuus tulee kasvamaan merkittävästi verrattuna nykyisen avoimen väylän volyymiin?

-

Hallitus nosti keväällä 2024 avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksuja 15 eurosta 45 euroon yhtä opintopistettä kohden. Toistaiseksi maksuja on korotettu maltillisesti.

6. Miten arvioitte, että tutkinnon suoritusoikeus avoimien korkeakouluopintojen kautta muuttaisi opintomaksuja

-

Österman Tuija
Suomen kesäyliopistot ry